

Ruta Patrimoni Industrial Ceràmic

La tecnologia a la Real Fàbrica.

Forns, molins i altres màquines

Y desde dicho tiempo hasta fin de Octubre de este año 1745 y habiendo Visto y Examinado dichos Libros con la debida atención y Cuydado, he encontrado haverse hecho y cocido de Loza Vernizada y Pintada de diferentes Modelos y Classes 129 Homadas con el número de ellas, que acumuladas a una Partida componen la de 738.890 Piezas.

Memorial remès a la Junta de Comerç pel subdelegat i jutge privatiu de la Reial Fàbrica, José Bermudo. 15 de novembre de 1745. Arxiu Històric Provincial. Castelló.

La nau en què s'ubica aquest panell conserva un dels elements més destacats de la Reial Fàbrica: un conjunt de 3 forns àrabs construïts entre finals del segle XVIII i principis del segle XIX. Consten de doble cambra de cocció (inferior i superior) de vora 5 metres de diàmetre i 3,5 metres d'altura. Després del tancament de la Reial Fàbrica van ser utilitzats per una empresa de besucitat de rajoles fins a la dècada de 1960. Els més de 150 anys en ús proven la solidesa i eficiència de la seva construcció.

També va disposar la manufactura de molins hidràulics i de sang (tracció animal), una màquina per refinar vernís de les més extraordinàries d'Europa (1753) altres per a la preparació del fang o per a la fabricació d'elements auxiliars de la cocció, sínies i bombes de aigua, forns per a proves, i fins i tot una màquina de vapor (1871). Una incipient mecanització que situa a la Reial Fàbrica entre els primers exemples d'industrialització a Espanya al segle XVIII.

La Verdad

Reial Fàbrica del Comte d'Aranda (l'Alcora)
Placa de ceràmica. 1789

Musée National de Céramique de Sèvres. 29x40 cm

Escena de treball a l'interior de la Reial Fàbrica que ens presenta les tasques de decantació del fang. S'aprecien dos operaris accionant una bomba que subministra aigua a un molí en el qual es tritura l'argila, que és recollida per un tercer operari. En una de les basses, un altre treballador està netejant l'argila en una de les basses mentre un personatge elegantment vestit supervisa l'acció. A l'esquerra les portes de les dues cambres de cocció d'un forn. A la part superior, diverses canelles en forma de tritó subministren l'aigua al sistema de basses de depuració del fang.

